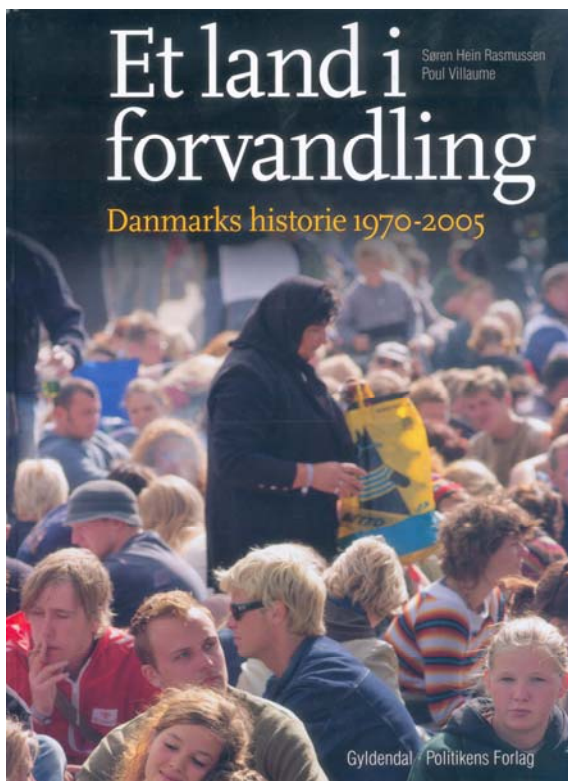

Det nye Danmark

En overskuelig og fornøjelig fremstilling af historien om Danmark fra 1970 til 2005

Poul Villaume & Søren Hein Rasmussen: Et land i forvandling. Danmarks historie 1970-2005. Gyldendal og Politikens Forlag 2007. 776 s., 399 kr.

Af Lene M. Pedersen

Udgivelsen er sidste led i en redigeret udgave af Gyldendals og Politikens Danmarkshistorie. Dette sidste bind skiller sig dog ud ved at være samlet til ét bind, hvor tidslinjen føres frem til 2005. Bindet er ellers stort set identisk med de afsluttende bind 15 og 16 i værkudgaven.

Poul Villaume har skrevet om perioden 1970-1985, mens Søren Hein Rasmussen har taget sig af perioden 1985-2005. De to forfattere er begge kendte forskere med stort kendskab til nyere Danmarkshistorie. De er samtidig gode skribenter, som formår at formidle til tider ganske kompliceret stof på en læsevenlig måde til en bredere kreds af interesserede. Dermed falder bindet i god tråd med resten af værket og afspejler samtidig Gyldendals og Politikens evne til at udgive historiske værker til en bred målgruppe.

Bogen er godt illustreret med mange flotte billeder, som er med til at bryde teksten op. Samtidig er der medtaget kort, grafer og tegneseriestriber, som alle er med til at understrege en pointe i teksten. Et andet nyttigt ele-

ment er en tidslinje for og bag i bogen, som kort opridser de vigtigste begivenheder nationalt og internationalt. Tilsammen får Villaume og Hein Rasmussen vist, at det danske samfund fra 1970'erne og frem til i dag ser meget anderledes ud end i de foregående årtier. Og samtidig ændrer samfundet sig meget i perioden fra 1970 til 2005. De pågældende årtier er dér, hvor Danmark for alvor bliver en moderne industrination med alt, hvad det indebærer af teknologiske muligheder og udfordringer for samfundet og den enkelte bøger.

Oliekrise og europæisk samarbejde

1970'erne er i eftertiden vel mest kendt for to ting: oliekrisen og den efterfølgende lavkonjunktur samt medlemskabet af EF. Krisen i 1970'erne kom som et ekstra stort chok for det danske samfund, da 1960'erne og de tidlige 70'ere havde set højkonjunktur og generel optimisme. Den økonomiske fremgang havde nødvendiggjort import af udenlandsk arbejdskraft for at få besat de mange ledige stillinger. Gæstearbejderne kom især fra Tyrkiet, Jugoslavien og Pakistan. De forhøjede oliepriser i Mellemøsten trængte sig hurtigt på i den danske hverdag med bilfrie søndage og energibesparelser.

Vejen mod EF var lang, men Danmark stod i et markedspolitisk dilemma. På den ene side havde man England og de nordiske lande uden for EF og på den anden side Vesttyskland i EF. Men da England søgte om medlemskab af EF, var det nærmest givet, Danmark måtte følge trop for ikke at miste andele på det vigtige engelske marked. Der var dog også modstand mod EF og op til folkeafstemningen var der heftig debat mellem ja- og nej-siden og store demonstrationer. I sidste ende blev det dog et klart ja med 63,3 % af stemmerne.

Krisen blev imidlertid ved med at kradse i 1970'erne, og arbejdsløsheden steg og steg samtidig med et stadig voksende underskud på betalingsbalancen. Denne udvikling var med til at udløse den såkaldte "kartoffelkur" i 1980'erne. Arbejdsløsheden ramte gæstearbejderne hårdere end danskerne. Alligevel blev tonen grovere, efterhånden som flere og flere følte, at "gæsterne" skulle rejse hjem og ikke tage "danske" jobs.

Atomkraften og den kolde krig

Med 1980'erne kom debatten om atomkraft. Den folkelige modstand mod at få atomkraftværker på dansk jord var markant. Og modstanden omfattede også Barsebäck, som med dets nærhed til København var en trussel, mange ikke ville acceptere. De mange demonstrationer og græsrodsbevægelser var medvirkende til, at man fra politisk side opgav at etablere atomkraftværker. Men det lykkedes som bekendt ikke at få nedlagt Barsebäck. Og selvom debatten om atomkraft på

dansk jord er nærmest akademisk, blusser modstanden mod Barsebäck op med jævne mellemrum.

Debatten om atomkraft omhandlede også atomvåben og dermed Danmarks medlemskab af NATO. Den politiske diskussion om, hvorvidt NATO måtte medbringe atomvåben i dansk farvand kom til at trække lange spor i dansk politik. Den kolde krig blev koldere uden for Danmarks grænser og var en konstant faktor i dansk udenrigspolitik. Danmark var dog meget tøven- de i forhold til den allierede USA. I 1980 opstod lige- frem udtrykket "danmarkisering" som betegnelse for et land, der forsøger at slippe så billigt som muligt om ved sit bidrag til det fælles NATO-forsvar. Dette særlige udenrigspolitiske dilemma skulle først finde en løsning med den kolde krigs ophør med Sovjetunionens sammenbrud i 1991.

Politiske omvæltninger

De færreste havde troet at slut-80'erne og de tidlige 90'ere skulle se så store omvæltninger som Murens fald, opløsningen af Sovjetunionen, kommunismens reelle fallit og fjernelse af jerntæppet. Ikke desto mindre skete alt dette i løbet af ganske få år og efterlod en ganske anden verden og en helt ny scene for dansk udenrigs- politik. I denne post-bipolare verden førtes en mere udfarende dansk udenrigspolitik – den såkaldte "aktive internationalisme".

EF-samarbejdet udviklede sig hastigt i 1990'erne, og dette skulle vise sig at blive et kronisk problem for skiftende danske politikere. Et stigende antal af danske- re var blandt andet bekymrede for, om Danmark afgav suverænitet og deponerede selvbestemmelsen i Bru- xelles. Og at "få danskerne til at stemme ja" blev en faktor i folkeafstemningerne. Europæisk politik blev i højere og højere grad en del af indenrigspolitikken og et område, hvor partierne kunne konfrontere hinanden og søge at kapre stemmer.

Fra midt-80'erne modtog Danmark – i stil med resten af den vestlige verden – mange flygtninge fra de mange brændpunkter. Den pludselige tilstrømning kom ikke til at gå stille af i det homogene danske samfund. Myn- dighederne og befolkningen var ikke forberedt praktisk eller mentalt på at modtage flygtningene. Desværre betød dette, at uviljen mod "de fremmede" steg over hele landet, også i miljøer som ikke selv havde nogen personlig kontakt til flygtningene. Samtidig blev mod- standen ifølge forfatterne "i høj grad sat i system og givet mæle af allerede organiserede politiske kræfter" (425). Her tænkes især på Fremskridtspartiet. Med tiden opstod en betydeligt hårdere tone, hvor det blev mere legitimt at komme med indvandrerfjendske udfald. Dette har undermineret Danmarks ry som et tolerant land og har udløst kritik fra især svensk side.

I det nye årtusinde fortsætter mange strømninger fra de foregående årtier, hvor det danske samfund i stadig stigende grad påvirkes af den globale udvikling.

Historie på en overskuelig måde

Det er en glimrende ide at fusionere de to sidste bind af hele værket til én bog. Således får man samlet de sidste årtier af dansk historie. Det vil givetvis betyde, at man dermed får præsenteret bogen for en større målgruppe. Mange vil sandsynligvis ikke købe hele værket på 16 bind, medmindre de har en stor interesse for historie. Men ét samlet og overskueligt bind med den nyeste historie vil appellere til flere og dermed formidle brede- re.

Bogen kan varmt anbefales til alle, som er interesseret i nyere dansk historie. Den er velskrevet, og det er jo altid fængende at læse om en tid, man selv har oplevet. Der skulle således være læsestof til mange fornøjelige timer i godt selskab. Og til de virkelig historieintessere- de er der jo altid muligheden for at købe alle 16 bind og få det store forkromede overblik over Danmarks for- vandling fra oldtid til nutid.

Lene M. Pedersen er cand.mag. i historie og europastudier og er ansat ved Sekretariatet for Efter- og Videreuddannelse ved Aarhus Universitet.